

1483. Toplantı, 5-7 Aralık 2023 (DH)

İnsan hakları

H46-39 Ahmet Yıldırım / Türkiye grubu (Başvuru No. 3111/10)

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının uygulanmasının denetimi

Referans belgeler

DH-DD(2023)1194 , DH-DD(2022)652 , CM/Del/Dec(2021)1398/H46-31

Başvuru	Dava	Karar Tarihi	Kesinleşme	Sınıflandırma göstergesi
3111/10	AHMET YILDIRIM	18/12/2012	18/03/2013	Karmaşık sorun
48226/10+	CENGİZ VE DİĞERLERİ	01/12/2015	01/03/2016	

Dava açıklaması

Bu davalar, başvuranların ifade özgürlüğü haklarının, Türkiye'de ulusal mahkemeler tarafından 5651 sayılı Kanun'un 8. maddesinin uygulanması suretiyle Google Sites'e (2009–2011 yılları arasında) ve YouTube'a (2008–2010 yılları arasında) yönelik kapsamlı erişim engellemeleri getirilmesi nedeniyle ihlal edilmesine ilişkindir. Bu önleyici tedbirler, başvuranlar veya ilgili internet sitelerinin yöneticileri dışındaki kişiler hakkında yürütülen ceza soruşturmaları bağlamında alınmıştır (AİHS madde 10'un ihlali).

Mahkeme, 5651 sayılı Kanun'un ("Kanun") 8. maddesinin uygulanmasından kaynaklanan müdahalenin kanunilik şartını karşılamadığını tespit etmiştir. Zira Kanun'un 8. maddesi, tek bir sayfadaki içerik gerekçe gösterilerek bir internet sitesinin tamamına erişimin engellenmesine izin vermemektedir. Kanun'un 8(1). fıkrasına göre, yalnızca belirli bir içeriğe erişimin engellenmesine karar verilebilir; bunun için içeriğin Kanun'da belirtilen suçlardan birini oluşturduğuna dair makul şüphe bulunması gerekmektedir. Ulusal mahkemeler Google Sitesi ve YouTube'a erişimin tamamını engellemeye karar verdiklerinde, bunu yapmalarına imkân tanıyan herhangi bir yasal düzenleme mevcut değildi (bkz. Cengiz ve Diğerleri, §§ 61–62; Ahmet Yıldırım, § 64).

Ayrıca Kanun'un 8(3) ve (4). fıkraları, bir idari organ olan Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu'na (BTK) erişim engelleme kararlarının uygulanmasında geniş yetkiler tanımaktadır. Mahkeme özellikle, belirli bir siteye ilişkin olarak verilen erişim engelleme kararlarının (Ahmet Yıldırım, § 63) prensipte Sözleşme ile bağdaşmaz olmadığını, ancak bunun için hukuki çerçevenin hem yasağın kapsamı üzerinde sıkı denetim sağlayacak hem de kötüye kullanımı önleyecek etkili bir yargısal denetim mekanizması içermesi gerektiğini belirtmiştir.

İcra durumu

Bu dava grubunun Komite tarafından önceki incelenmesinde (Mart 2021), başvuranların işlettiği veya kullandığı siteleri içeren Google Sitesi ve YouTube'a erişimin engellenmesine ilişkin kararların kaldırılmış olması nedeniyle, başka bireysel tedbirlerin gerekli olmadığı sonucuna varılmıştır.

Genel tedbirler ile ilgili olarak, Komite , 2019 ve 2020 yıllarında Kanunun 8. maddesinde yapılan değişikliklere dikkat çekmiştir. Bu değişiklikler, belirli içeriklerin kaldırılmasının teknik olarak imkansız olduğu durumlarda toptan engelleme kararı için yasal bir dayanak getirmiş ve ayrıca yer sağlayıcıları tarafından belirli zararlı içeriklerin kaldırılmasına yönelik karar verilmesine olanak tanımıştır. Komite ayrıca, Anayasa Mahkemesinin değiştirilen Kanunun yorumlanması ve uygulanmasına yönelik tutarlı yaklaşımını memnuniyetle karşılamış ve tüm ulusal mahkemelerin bu içtihatları takip etmesinin önemini vurgulamıştır. Komite, belirli internet sitelerine erişimin engellenmesi taleplerini reddeden iç hukuk mahkemesi kararlarından örnekleri de kaydetmiş ve yetkilileri, son üç yılda içerik kaldırma, engellenen URL'ler ve web siteleri ile ilgili toplam karar sayısına ilişkin

istatistiksel veya diğer mevcut bilgileri, bunların dayandığı Yasanın maddelerini, sulh ceza hâkimlikleri tarafından reddedilen engelleme taleplerinin sayısını ve bu kararların gerekçelerine ilişkin örnekleri sunmaya davet etmiştir.

Ancak Komite, yasanın, ulusal hakimleri orantılılık değerlendirmesi yapmaya zorlayan açık bir hüküm içermediği ve belirli durumlarda bir web sitesinin tamamına erişimin engellenmesine izin verdiği için, Mahkeme'nin dile getirdiği tüm endişelere cevap vermediğini derin bir üzüntüyle kaydetmiştir. Bu bağlamda, yasağın kapsamı üzerinde sıkı bir kontrol ve suistimali önlemek için etkili bir yargı denetimi sağlayan bir yasal çerçeve bulunmaması nedeniyle, BTK'nın yetkilerine ilişkin endişelerini dile getirmiştir. Bu hususlar ışığında, Komite yetkilileri bir kez daha Avrupa Konseyi'nin ilgili materyallerinden, özellikle Venedik Komisyonu'nun 5651 sayılı Kanun hakkındaki Görüşünden ilham almaya davet etmiş ve yetkilileri, özellikle idarenin internet sitelerinin tamamına toptan engelleme kararları getirilmesinde suistimali önlemek için etkili güvenceler sağlamak ve bu tür kararların orantılılığını değerlendiren etkili bir yargı denetimi sağlamak suretiyle, Kanunda ilave yasal değişiklikler yapmaya çağırıştır.

Yetkililer tarafından sunulan bilgiler (DH-DD(2023)1194 , DH-DD(2022)652)

Yetkililer, Mahkeme'nin bulgularının müdahalenin hukuka aykırılığıyla ilgili olduğunu hatırlatarak Komite'yi incelemesini yasal çerçeveye sınırlandırmaya davet etmiştir. Özellikle, toptan engelleme kararları için yasal bir dayanak getirilen 2019 tarihli Kanun değişikliğiyle yasal boşluğun doldurulduğunu savunmuşlardır. Bu bağlamda, öncelikle, web sitesinin tamamına erişimin engellenmesinin ancak çok katı koşullar altında ve son çare olarak, içeriğin teknik nedenlerle engellenemediği veya içeriğin engellenmesinin hak ihlalini önlemek için yeterli olmadığı durumlarda uygulanabileceğini vurgulamışlardır. İkinci olarak, 2020 yılında yapılan yasal değişiklikle, daha az ciddi bir önlem olan "içeriğin kaldırılması" kararı verilebilmesini sağlayan başka bir hüküm getirildiğini, bunun toplu engelleme kararlarının kullanımını önemli ölçüde sınırladığını ve orantılılık şartını karşıladığını savunmuşlardır.

Yetkililer ayrıca, içeriğin kaldırılmasına veya erişimin engellenmesine ilişkin tüm kararların yargı denetimine tabi olduğunu yinelediler. Kanunun 8. maddesi, erişimin engellenmesine ilişkin kararların soruşturma aşamasında bir hakim tarafından, kovuşturma aşamasında ise yetkili mahkemeler tarafından verileceğini öngörmektedir. BTK Başkanı'nın kararları 24 saat içinde yetkili sulh hakiminin onayına sunulur. Bir web sitesinin içeriğinin ve/veya erişiminin tamamen kaldırılmasına ilişkin karar, yalnızca içeriğinin Kanunda listelenen sınırlı suçlardan herhangi birini teşkil ettiğine dair yeterli şüphe olması durumunda verilebilir.

BTK'nın uygulamasına ilişkin olarak, Kanun, bir web sitesinin tamamına erişimi engelleme kararını tek başına haklı kılacak suçların (çocukların cinsel istismarına yardımcı olma, müstehcenlik, fuhuş, kumar; Futbol ve Diğer Spor Müsabakalarında Bahis ve Şans Oyunlarının Düzenlenmesine İlişkin Kanun'da yer alan suçlar) kapsamlı bir listesini ortaya koymaktadır. Yetkililer, erişimin toplu olarak engellenmesini önlemeyi amaçlayan "bildir ve kaldır" ilkesine ilişkin görüşlerini yinelemiştir. Bu uygulamada, BTK ilgili web sitesinin sorumlusuna zararlı içeriğin kaldırılmasını talep eden bir bildirim gönderir. Web sitesinin tamamına erişimin engellenmesi, yalnızca içerik sağlayıcı itiraz edilen içeriği kaldırmazsa uygulanır. Yetkililer, erişimin engellenmesi kararının geçici olduğunu ve suç teşkil eden içerik kaldırılırsa geri alınabileceğini belirtmiştir.

Yetkililer, "https" protokolünü kullanan internet sitelerinde kısmi erişimi engellemenin veya kısmi içeriği kaldırmanın uluslararası düzeyde teknik olarak imkansız olduğu yönündeki görüşlerini yinelemiştir. Son olarak, BTK'nın Kanunun 8. maddesi uyarınca uyguladığı erişim engelleme tedbirlerinin %99,76'sının çocuklara yönelik cinsel istismar, fuhuş, müstehcenlik veya yasadışı kumar suçlarını oluşturan internet yayınlarıyla ilgili olduğunu belirtmişlerdir.

Yargı uygulamaları ile ilgili olarak, yetkililer Anayasa ve Ceza Muhakemesi Kanunu'nda öngörüldüğü üzere, hakim ve savcıların tüm kararlarının gerekçelendirilmesi gerektiğini ve bu nedenle hakimlerin orantılılık testini uygulama yükümlülüğü altında olduklarını vurgulamıştır. Yetkililer, iç mahkemelerin uygulamalarını göstermek için, Anayasa Mahkemesi tarafından verilen dört örnek karar ve 2020 ile 2023 yılları arasında sulh mahkemeleri tarafından verilen dokuz örnek karar sunmuştur.

Bu kararların altısında, sulh mahkemeleri, ifade özgürlüğü ilkelerine atıfta bulunarak içeriği değerlendirdikten sonra çeşitli sitelere erişimi engelleme kararlarını bozmuştur. Üç kararda ise müstehcenlik veya sağlığa zararlı maddelerin tedarikini önlemek gerekçesiyle belirli içeriklerin kaldırılmasına ilişkin kararlar onanmıştır.

Yetkililer, Twitter, YouTube ve Wikipedia'ya erişimin engellenmesine ilişkin Anayasa Mahkemesi kararlarına atıfta bulunmuştur. Anayasa Mahkemesi, Nisan 2014'te Twitter'a erişimin engellenmesine ilişkin kararında, BTK'nın web sitesinin tamamına erişimi yasaklamasının sınırlarının belirsiz olduğunu ve bu nedenle yasal dayanağı bulunmadığını ve ifade özgürlüğüne ciddi bir müdahale teşkil ettiğini belirtmiştir. YouTube'a erişimin engellenmesini inceleyen Anayasa Mahkemesi, Mayıs 2014'te BTK'nın, belirli içeriklere erişimin

engellenmesine izin verirken, web sitesinin tamamına erişimin yasaklanmasının kaldırılmasına hükmedilen ilk derece mahkemesi kararını uygulamadığını belirtmiştir. Aralık 2019'da verdiği Wikimedia kararında Anayasa Mahkemesi, web sitesinin tamamına erişimin engellenmesinin ifade özgürlüğüne orantısız bir müdahale oluşturduğunu belirtmiştir. 2020 yılında verilen *Ali Ergin Demirhan* davasında Anayasa Mahkemesi, ilk derece mahkemesinin içerik ile kısıtlama nedeni arasındaki ilişkiyi açıklamadığını vurgulayarak Anayasa'nın ihlal edildiğine karar vermiştir. Mahkeme ayrıca, söz konusu web sitesine erişimin tamamen engellenmesi için herhangi bir gerekçe bulunmadığını da belirtmiştir.

Yetkililer, Avrupa Mahkemesi'nin 2022 yılında *Wikimedia Foundation Inc. v. Türkiye* (25479/19) davasında başvurunun kabul edilemez olduğunu ilan ettiğini ve Anayasa Mahkemesi'nin Sözleşme'nin ifade özgürlüğü ihlalini esasen kabul ettiğini ve uygun ve yeterli telafi sağladığını belirtmiştir. Mahkeme, başvurucağının argümanlarını ve üçüncü tarafların sorunun sistemik niteliğine ilişkin görüşlerini de dikkate aldı, ancak Anayasa Mahkemesinin sorunu çözemeyecek durumda olduğuna dair yeterli bilgiye sahip olmadığına karar verdi. Avrupa Mahkemesi, özellikle Anayasa Mahkemesinin, engelleme tedbirlerini incelemekle görevli ulusal makamlara ve yerel mahkemelere rehberlik edecek çok sayıda kriter belirlemesine olanak tanıyan, internet sitelerinin engellenmesine ilişkin birkaç karar verdiğini kaydetti. Ayrıca, bir sorunun sistemik niteliği kanıtlanırsa, Anayasa Mahkemesi, belirli bir davada basit bir ihlal tespiti dışında, pilot karar prosedürü gibi uygun araçlara da sahipti (*Uzun*, 10755/13). Avrupa Mahkemesi ayrıca, Anayasa Mahkemesinin bir hükmün öngörülebilirlik şartını incelemek ve uygun olduğu hallerde, bireysel başvuru bağlamında "hukukun niteliği" şartlarını karşılamadığı sonucuna varmak için yetkili olduğunu belirtmiştir.

Son olarak, yetkililer, "AİHM ve Türkiye Anayasa Mahkemesi Kararları Çerçevesinde İfade Özgürlüğü" ve "İnternet Erişiminin Engellenmesi" konularının hakim ve savcılarının hizmet öncesi eğitimine dahil edildiğini belirtmiştir. Sadece 2023 yılında 1.204 hakim ve savcı adayına ifade özgürlüğü konusunda en az altı saatlik zorunlu eğitim verildiğini kaydetmişlerdir. Benzer şekilde, 2023 yılında 1.131 aday hakim ve savcıya "İnternet Erişiminin Engellenmesi" de dahil olmak üzere en az 18 saatlik zorunlu eğitim verilmiştir. Ayrıca, Adalet Akademisi Uzaktan Eğitim Merkezi, "İfade özgürlüğü ile şeref ve itibarın korunması arasında adil bir denge sağlanması", "İnternette ifade özgürlüğünün korunması" ve "Sosyal medya ve basın hukukunun temel terimleri" başlıklı video dersler hazırlamış ve bunları Uzaktan Eğitim Platformu üzerinden hakim ve savcılarının erişimine açmıştır.

İfade Özgürlüğü Derneği (İFÖD) (DH-DD(2023)112), Medya ve Hukuk Çalışmaları Derneği (MLSA) tarafından sunulan Kural 9(2) başvuruları ve yetkililerin yanıtları (DH-DD(2023)1334)

Sivil toplum kuruluşları (STK'lar) tarafından sunulan beyanlarda, mevcut yasal çerçevenin hâlâ öngörülebilir olmadığı ve usule ilişkin güvenceler sağlamadığı, bu nedenle keyfi müdahalelere açık olduğu vurgulanmıştır. STK'lar, Ekim 2022'de 5651 sayılı Kanun'un 8. maddesinde yapılan değişikliğin BTK'nın (Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu) yetkilerini daha da genişlettiğini belirtmiştir. STK'lara göre, yetkililer muhalefeti susturmak amacıyla internet sitelerini engelleme yöntemine başvurmaktadır. URL bazında engelleme teknik olarak mümkün olmasına rağmen, yerel mahkemeler hâlen tüm web sitelerine erişimi engelleme kararları vermeye devam etmektedir. 8 Şubat 2023'te meydana gelen yıkıcı deprem sonrasında Twitter da dâhil olmak üzere tüm sosyal medya platformlarına erişim yaklaşık dokuz buçuk saat boyunca engellenmiştir. Free Web 2023 Turkey raporuna göre, STK'lar 2023 yılında en dikkat çekici kapsamlı erişim engellemelerinin Ekşi Sözlük ve OnlyFans sitelerine yönelik olduğunu belirtmiştir.

İlk site (Ekşi Sözlük), 400.000 aktif kullanıcısı olan Türkiye'nin önde gelen forum platformlarından biriydi; OnlyFans ise abonelik temelli bir sosyal medya platformuydu. Diğer erişim engelleme vakaları arasında, belirli gazetelere veya dergilere ait web siteleri de yer almakta olup, gerekçeler "milli güvenlik ve kamu düzeni" ya da "özel hayatın gizliliğinin ihlali" gibi nedenlerle açıklanmıştır. Voice of America lisans alamadığı gerekçesiyle engellenmiş, UBER uygulaması "haksız rekabet" nedeniyle, bir spor/haber sitesi ise "yasa dışı bahis" gerekçesiyle erişime kapatılmıştır. Birçok web sitesi daha sonra yeni alan adları üzerinden faaliyet göstermeye devam etmiştir.

İFOD'un verilerine göre, 2022 yılında toplam 137.717 web sitesi engellenmiştir; bunların büyük çoğunluğu (%79) BTK Başkanı'nın kararlarıyla gerçekleşmiştir. Bu sayı 2021'de 107.014 idi. MLSA'nın (Medya ve Hukuk Çalışmaları Derneği) verilerine göre, 2022'de engellenen 35.066 web sitesinden 35.002'si terör propagandası, kumar, müstehcenlik ve benzeri nedenlerle; 53'ü ise ulusal güvenlik ve kamu düzeni gerekçeleriyle engellenmiştir.

Buna karşılık, yetkililer önceki yazışmalarda da belirtildiği üzere, son yasal değişikliklerin ve uygulamaların, ulusal mahkemelerce öngörülebilirlik ve orantılılık şartlarını karşıladığını belirtmişlerdir. Özellikle, mevcut iki kararın Kanunun 8. maddesinin uygulanmasına ilişkin olduğunu, 8/A maddesinin uygulanmasına ilişkin olmadığını vurgulamışlar ve *Ekşi Sözlük*'e erişimin engellenmesi de dahil olmak üzere STK'ların sunumlarının söz konusu kararların kapsamı dışında olduğunu savunmuşlardır. Yetkililer 8/A maddesinin, gecikmenin

zararlı etkileri olabileceği durumlarda uygulandığını açıklamışlardır. Karar, yetkili hakim veya ICTA Başkanı tarafından, hükümde sayılan nedenlerden herhangi biri, yani "bireylerin yaşam hakkı ve yaşam ve mal güvenliğinin korunması, ulusal güvenlik ve kamu düzeninin korunması, suçun önlenmesi veya kamu sağlığının korunması" nedeniyle verilebilir. Bu koşullar altında verilen karar, 24 saat içinde sulh mahkemelerine onay için sunulmalıdır. 48 saat içinde onaylanmayan kararlar otomatik olarak kaldırılır.

Yetkililer ayrıca, Ekşi Sözlük sosyal medya platformuna erişimi engelleyen yerel mahkemenin, 6 Şubat 2023 depremi sonrasında sosyal medyada anonim kullanıcılar tarafından yayılan yanlış ve yanıltıcı bilgilerin kamu düzenini olumsuz etkileyebileceğini ve toplumsal gerilim yaratabileceğini dikkate aldığını bildirmiştir. Mahkeme, diğer önlemlerin yetersiz kalacağı kanaatine vararak, mevcut riskler ışığında siteye erişimin engellenmesini orantılı bir tedbir olarak değerlendirmiştir. Yetkililer, *Ekşi Sözlük* temsilcileri tarafından Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yapıldığını ve bu başvurunun halen beklemede olduğunu eklemiştir. Web sitesine şu anda "eksisozluk1923.com" adlı yeni alan adından erişilebildiğini belirtmişlerdir. Son olarak, yetkililer, *Ekşi Sözlük'e* erişimin engellenmesi kararının Kanununun 8/A maddesi temelinde alındığını ve bu nedenle mevcut kararların uygulanmasıyla ilgili olmadığını belirtmişlerdir¹.

Sekreteryaya tarafından yapılan analiz

Bireysel tedbirler

Komite, ek bireysel önlemlerin alınmasına gerek olmadığı sonucuna varmıştır.

Genel tedbirler

- *Sözleşme'nin 46. maddesi uyarınca gerekli önlemlerin kapsamı*

Mevcut hükümler, sitelere içerik yükleyen üçüncü kişiler hakkında devam eden ceza yargılamaları bağlamında, geçici veya ihtiyati tedbir mahiyetinde, Kanun'un 8. maddesi (değişiklikten önceki hali) uyarınca alındığı iddia edilen kararlarla ilgilidir. Özellikle Mahkeme, ne 8. maddenin ne de o dönemde yürürlükte olan herhangi bir başka hükmün yerel mahkemelere tüm internet sitelerine erişimi engelleme yetkisi veren bir yasal dayanak sağladığını tespit etmiştir. *Ahmet Yıldırım* davasında Mahkeme üç ana hususun altını çizmiştir: 1) Tüm alan adlarına toptan erişim engellemesine imkân tanıyan herhangi bir hükmün bulunmaması, 2) Google Sitesi'nin, yasa dışı içerik barındırdığına ilişkin bir bildirim yapılmamış olması, 3) Kanun'un 8. maddesinin, bir idari kuruma (BTK - Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu) geniş yetkiler tanıması. Bununla birlikte Mahkeme, prensip olarak bu tür önleyici kısıtlamaların Sözleşme ile zorunlu olarak bağdaşmaz olmadığını, ancak bu tür kısıtlamaların kötüye kullanılmasını önlemek için, hem yasaklamaların kapsamı üzerinde sıkı bir denetim hem de etkili bir yargısal denetim sağlayan bir hukuki çerçevenin gerekli olduğunu belirtmiştir (§§ 62-64).

Benzer şekilde, *Cengiz ve Diğerleri* davasında Mahkeme, yerel mahkemenin YouTube'a erişimin engellenmesine karar verebilmesi için herhangi bir yasal dayanak bulunmadığı sonucunun, başvuru sahiplerinin haklarının ihlalini yapısız bir sorundan kaynaklandığını gösterdiğini kaydetmiştir (§ 74). Dolayısıyla, Mahkeme kararlarında vurgulanan sorunların giderilmesi için gerekli olan temel tedbirin, ifade ve bilgi özgürlüğüne getirilen sınırlamaların öngörülebilirliği ve orantılılığına ilişkin Sözleşme ilkeleriyle uyumlu bir yasal dayanak oluşturacak şekilde kanuni değişiklik yapılması, ayrıca mevzuatın Sözleşme'ye uygun biçimde uygulanmasını sağlamak üzere eğitim ve denetim mekanizmalarının hayata geçirilmesi olduğu anlaşılmaktadır.

- *Komitenin önceki incelemeleri*

Komite, davaları 2014, 2017 ve 2021 yıllarında incelemiştir. İlk iki inceleme, Twitter ve/veya Wikipedia'ya erişimin engellendiği dönemlerle çakışmıştır. Bu nedenle Komite, Mahkeme'nin mevcut davalarda tespit ettiği yapısal sorunu gidermek için yasal değişiklikler yapılmasında ısrar etmiştir. 2021 yılında yapılan son incelemesinde Komite, belirli içeriklerin kaldırılmasının teknik olarak imkansız olduğu durumlarda toplu engelleme emri için yasal bir dayanak getiren ve yer sağlayıcısına zararlı içeriğin kaldırılması için emir verme yetkisi tanıyan 2019 ve 2020 yıllarındaki yasal değişiklikleri dikkate almıştır, ancak yasanın belirli tanımlanmış durumlarda, önlemin orantılılığını değerlendirme zorunluluğu olmaksızın, bir web sitesinin tamamına erişimin engellenmesine hala izin verdiğini belirtmiştir. Ayrıca, Anayasa Mahkemesinin, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin içtihadına uygun olarak yasanın yorumlanması ve uygulanmasına yönelik yaklaşımını memnuniyetle karşılamıştır.

¹ 5651 sayılı Kanununun 8. maddesi, içeriklerin hükümde belirtilen suçlardan herhangi birini oluşturduğuna dair yeterli şüphe varsa, iç mahkemeler nezdinde devam eden ceza veya hukuk davaları bağlamında, ara karar veya ihtiyati tedbir olarak alınan erişim engelleme kararlarını düzenlemektedir. 8. maddenin aksine, 8A, 9 ve 9A maddelerinde yer alan erişim engelleme prosedürleri, devam eden ceza veya hukuk davaları kapsamında alınan ara karar veya ihtiyati tedbirlerle ilgili değildir, ancak bu hükümlerde belirtilen bir dizi amaç için "erişim engelleme" konusunda esaslı kararların alındığı tam teşekküllü, özerk prosedürler oluşturmaktadır.

- *Mevcut yargı uygulaması*

Avrupa Mahkemesi'nin, *Wikimedia Foundation Inc.* davasında verdiği kabul edilemezlik kararında, Anayasa Mahkemesi'nin 5651 sayılı Kanun'un uygulanmasında benimsediği Sözleşme'ye uygun kriterleri onaylamış olmasının büyük bir ilgiyle not edilmesi gerekir. Anayasa Mahkemesi'nin tutarlı yaklaşımı, benzer nitelikteki kapsamlı erişim engelleme başvurularının Avrupa Mahkemesi önüne getirilmesine çok az yer bıraktığı izlenimini verdiği için, bir kez daha memnuniyetle karşılanabilir.

Hâkimlere yönelik verilen eğitimlere ilişkin bilgiler ile örnek yargı kararları da ilgiyle not edilebilir.

Kanun'un, yargısal denetim dâhil olmak üzere, Sözleşme'ye uygun biçimde uygulanması, erişim engelleme tedbirlerinin orantılılığını sağlamak ve kötüye kullanımı önleme kriterlerini karşılamak açısından artık zaruri hale gelmiştir. Komite, yetkililerden, son üç yıl içinde Kanun'un 8. maddesi uyarınca tüm internet sitelerine erişimin engellenmesine ilişkin verilen kararların genel eğilimini gösteren istatistiksel veya diğer mevcut bilgileri ve örnek mahkeme kararlarını sunmalarını talep edebilir.

- *Sonuç*

Yukarıda belirtildiği üzere, Mahkeme tarafından tespit edilen ihlallerin temel nedeni, mevzuatta bulunan kanuni boşluk olmuştur. Komite, 5651 sayılı Kanun'un 8. maddesinde 2019 ve 2020 yıllarında yapılan değişiklikleri zaten not etmiştir. Bu değişiklikler, belirli içeriklerin teknik olarak kaldırılmasının mümkün olmadığı durumlarda toptan erişim engelleme kararlarına yasal bir dayanak getirmiş ve içerik sağlayıcılar aracılığıyla zararlı içeriklerin kaldırılmasına yönelik kararların verilmesine imkân tanımıştır.

Bu tedbirler, Anayasa Mahkemesi'nin olumlu rolü ve Kanun'un değiştirilen 8. maddesinin Sözleşme'ye uygun biçimde uygulanmasına yönelik devam eden yargı eğitimleri dikkate alındığında ve ayrıca Mahkeme'nin bu tarihten sonra herhangi bir ihlal tespit etmemiş olması göz önüne alındığında, Komite bu davanın denetimini standart prosedür kapsamında sürdürmeye karar verebilir.

Finansman Sağlandı